

KÖLE SEVKİYATI HAKKINDA BİR KÜLTEPE METNİ

Hakan EROL*

ORCID:0000-0003-0089-1010

Makale Bilgisi

Başvuru: 06 Şubat 2020

Kabul: 30 Mayıs 2020

Article Info

Received: February 06, 2020

Accepted: May 30, 2020

Öz

Kültepe kazılarının 1992 sezonunda Asurlu tüccarlar Elamma (arşivinin önemli bir kısmı 1991 yılında bulunmuştur), Kuliya ve Şu-İstar'a ait arşivler ele geçmiştir. Burada tanıtılan köle sevki hakkındaki belge ile konuyla ilgisi bulunmayan diğer bir belge ise bu arşivlerin dışında, farklı açmalarda ortaya çıkarılmıştır. Makaleye konu olan köle nakliyle ilgili mektupta ismi verilmeyen bir kadın kölenin ve muhtemelen onun çocuklarının adı belirtilmeyen bir yerden Tegarama şehrine veya Hattum bölgesine sevk edilmesi istenmektedir. Ancak muhtemelen kölenin şahsıyla ilgili bir endişeden dolayı sevkiyatın kaçak yollardan yapılması ve eğer güvenlik sıkı ve şartlar uygun değilse, köle için bir yıllık tahıl depolanarak sevkiyatın geciktirilmesi istenmektedir. Tanıtılan diğer belge de bir mektuptur, fakat oldukça kötü korunmuştur. Mektubun konusu tam olarak anlaşılacak şekilde birlikte, Nanibatal adlı bir şahısla mektubun yazarı Şalim-ahum arasındaki mesele ya da hesaplaşma ile ilgili olduğu söylenebilir.

* Doç. Dr., A. Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü, Sumeroloji Anabilim Dalı, herol@ankara.edu.tr

Anahtar Kelimeler: Kültepe tabletleri, 1992 yılı kazıları, köle sevkiyatı, Tegarama, Hattum

Abstract

A Kültepe Text about Slave Transportation

In the 1992 excavation season of Kültepe three archives that belong to the Assyrian traders Elamma (the bulk of his archive was unearthed in 1991 season), Kuliya and Šu-İštar were discovered. The tablet concerning slave transportation and an irrelevant another tablet fragment introduced in this article, discovered in the same year, however, were found in some different points away from these archives. The tablet, main subject of this article, is a letter about the slave transportation. An anonymous female slave and possible her children were wanted to be transferred to Tegarama or Hattum from an unnamed place. However, probably due to an apprehension regarding the personality of the slave, the transportation was wanted to be conducted via the smuggling road and if the guard or the security was tight and the situation was not convenient, the transportation was requested to be delayed by storing grain for one year, possibly for the subsistence of the slave. The other tablet introduced here for the first time is also a letter, but it is in a very bad condition to understand the content clearly. Although the subject of the letter is not very clear, one may assume that it is related to a problem or account between Šalim-ahum, the writer of the letter, and Nanibatal.

Keywords: Kültepe texts, 1992 excavation season, slave transportation, Tegarama, Hattum

Giriş

Bu yazıda tanıtılan Kt 92/k 1036 numaralı belge Kültepe kazılarının 1992 sezonunda bulunmuştur. Fakat bu tablet söz konusu kazı sezonunda ortaya çıkarılan, Asurlu tüccarlar Elamma, Kuliya ve Šu-İštar'a ait büyük arşivlerin ele geçirildiği evlerde değil, Kültepe kazısı başkanı F. Kulakoğlu'ndan alınan bilgiye göre, farklı bir açmada ele geçmiştir. Ancak 1992 yılı kazı raporları henüz yayımlanmadığı için tabletin tam olarak hangi açmada ve ne şekilde bulunduğunu bilemiyoruz. Bu makalede ayrıca, 1992 yılı tabletleri içinden yayımlanmamış tablet kalmaması adına, muhtemelen kazı alanı temizliği sırasında ve tek başına bulunmuş, oldukça hasarlı durumdaki Kt 92/k 1035 numaralı başka bir tablet de tanıtılmaktadır.

Kt 92/k 1036 envanter numaralı tablet Kura tarafından Aşşur-malik ve Dan-Aşşur adlı tüccarlara ve Ab-şalim adlı bir kadına gönderilmiş mektuptur. Şahısların baba isimleri kayıtlı olmadığı için kimlikleri tespit edilememektedir. Mektup, bir kadın kölenin ve bir çocuğun adı belirtilmeyen bir yerden Tegarama veya Hattum'a sevk edilmesi ile ilgilidir.¹ Aslında köle sevkıyatı Kültepe belgelerinde çok nadir karşılaşılan bir durum değildir, fakat mektuptaki “elinizden geliyorsa, elinizden geldiği kadarınca; eğer güvenlik sıkı ise ve uygun değilse ...” gibi ifadeler, üstü kapalı bir şekilde, bu sevkıyatın yapılacağı bölgede olağan dışı bazı gelişmelerin yaşandığına işaret edebilir.

28 satırdan oluşan mektup, işaretlerin çok sık yazıldığı sol kenardaki son satır dışında oldukça anlaşılır durumdadır ve iyi korunmuştur. Metindeki bazı işaretlerin yanlış yazılmış olması belgenin yazarının usta bir kâtip olmadığına işaret edebilir. 1-888-92 Müze Envanter Numarasına sahip belge, açık devetüyü renginde ve 5.3x4.5x1.5 cm ölçülerindedir.

Kt 92/k 1036

Ö.y. 1	<i>a-na A-şur-ma-lik</i>	
2	<i>Dan-A-şur ú Áb-şalim</i>	
3	<i>qí-bi₄-ma um-ma Ku-ra-/ma</i>	
4	<i>a-hu-a : a-tù-nu</i>	
5	<i>şu-ma a-ma-kam</i>	
6	<i>ta-le-e-a : am-tám¹</i>	¹ (met. tim)
7	<i>ú şú-ùh-ra-am</i>	
8	<i>ma-la : ta-le-e-a-/ni</i>	
9	<i>şu-ul¹-ha-ni-im</i>	¹ (met. qúl)
10	<i>a-dí KÙ.BABBAR 10 GÍN</i>	
11	<i>gu₅-um-ra-ma</i>	
A.k. 12	<i>a-na Té-ga-ra-ma</i>	
A.y. 13	<i>‘ú²’ Ha-tim šé-bi-lá-/ni-/ší</i>	
14	<i>şu-ma ma-şar-ra-tum</i>	

¹ Eski Asur Ticaret Kolonileri Döneminde kölelik ile ilgili detaylı bilgi için bkz. Sebahattin Bayram ve Salih Çeçen, “Yeni Belgelerin Işığında Eski Anadolu’da Kölelik Müessesesi”, *Belleten* C. LX, S. 229, (1996); Yusuf Kılıç ve Suzan Akkuş, “Çivi Yazılı Hukukta Köle Satış Bedelleri”, *F.Ü. Orta Doğu Araştırmaları Dergisi*, C.VI, S.2, (2010); Jacob Jan De Ridder, “Slaves in Kārum Kaneš”, *9. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, 1. Cilt*, ed. Aygül Süel, Ankara, 2019.

15	<i>da-na-ma a-na</i>	
16	<i>ʿú²-ša-im lá na-tù</i>	
17	<i>ʿú²-tá-tim ša ša-na-/at</i>	
18	<i>šu-up-kà-šî-im-ʿma¹²</i>	?!(katip tarafından silinmiş)
19	<i>šú-ha-ru a-na Lu-hu-za-tî/a</i>	
20	<i>li-ik-šu-du-ni</i>	
21	<i>am-tám¹ ša šú-ha-ru</i>	!(met. tim)
22	<i>ir-dî-ú-ni-ni : dî-na-ma²</i>	
23	<i>KÙ.BABBAR a²-qá¹-tî</i>	!(met. ta)
24	<i>Áb-ša-lim dî-na</i>	
Ü.k. 25	<i>a-na Dan-A-šur qî-bi₄-ma</i>	
26	<i>2 pî-ri-kà-ni</i>	
S.k. 27	<i>ša ta-dî-na-ni a-dî</i>	
28	<i>ʿPu²-ru-uš²- ha-ti[m] KÙ.BABBAR lá² ú-ʿx-ni²-ku²</i>	

Tercüme: ¹⁻³ Aşşur-malik'e, Dan-Aşşur'a ve Ab-şalim'e söyle! Kura söyle (söyler): ⁴⁻⁹ Sizler kardeşlerimsiniz. Eğer orada yapabiliyorsanız, kadın köleyi ve çocuğu elinizden geldiğince (/imkânınız çerçevesinde) buraya sevk edin. ¹⁰⁻¹³ 10 *šeql* kadar gümüş harcayın ve onu Tegarama'ya ya da Hattum'a gönderin. ¹⁴⁻¹⁸ Eğer güvenlik sıkı ise ve *çıkış* için (durum) uygun değilse (bu) yılın tahilini onun için yığın. ¹⁹⁻²⁰ Hizmetçiler Luhuzattiya'ya varsınlar. ²¹⁻²⁴ Hizmetçilerin sevk ettiği kadın köleyi satın ve gümüşü Ab-şalim'in *eline* verin. ²⁵⁻²⁸ Dan-Aşşur'a söyle! Bana verdiğin 2 (parça) *pirikannum* kumaşını Puruşatum'a² kadar gümüş(e) [.....].

Açıklamalar:

St. 7: *šú-ùh-ra-am*: Kolektif olarak “çocuklar” anlamında sadece Eski Asurca metinlerde geçen *şuhrum* terimi (CAD S, 236b) ile burada, kız ya da erkek fark etmeden kadın kölenin çocukları kast edilmiş olmalıdır.

St. 9: *šu-ul¹-ha-ni-im*: *šalāhum* fiilinin “çıkarmak, geri almak, kurtarmak” ve “sevk etmek; göndermek” anlamları bulunmaktadır (CAD Š/I, 193b). Burada kelime, “kurtarmak” anlamını da içerecek şekilde “göndermek” karşılığında kullanılmış olmalıdır. Fiil formunun sonunda ventif eki (–nim) kullanılmış olsa da kölenin sevk edileceği yer yazarın bulunduğu yer olmayabilir, çünkü kölenin belirli bir yere değil, alternatifli olarak, Tegarama'ya ya da Hattum'a sevk edilmesi istenmektedir.

St. 26: *pî-ri-kà-ni*: *saptinum* cinsi kumaş ile birlikte *pirikannum* türü kumaşın oldukça ucuz bir Anadolu ürünü olduğu ve ticaretinin sadece

Anadolu içinde yapıldığı bilinmektedir. VS 26, 9 numaralı metinden öğrendiğimize göre, Anadolu içinde bu *pirikannum* ve *saptinnum* cinsi kumaşların ticaretini yaptıkları için dönemin önde gelen tüccarlarından bazıları da dâhil olmak üzere birçok Asurlu tüccar Asur şehir meclisin aldığı karar ile cezalandırılmıştır. Belgede Asur şehir meclisinin bu konudaki emirlerinin sert olduğu da belirtilmiştir.² Asurlu yöneticiler, aldıkları bu kararlar Asurlu tüccarların yerel tekstil ürünlerine zaman ve para harcamalarını engellemenin dışında, hem Asur'da üretilen hem de alım-satımından doğrudan veya vergilendirme yoluyla dolaylı olarak bizzat şehir meclisinin de kâr sağladığı, çevre bölgelerden Asur pazarına getirilen Mezopotamya kumaşlarının ticaretinin olumsuz etkilenmesini önlemek istemişlerdir.³

St. 28: *ʾPuʾ-ru-ušʾ-ha-ti[m]* KÙ.BABBAR *láʾ ú-/x-niʾ-kuʾ*:
Tabletin bu son satırındaki işaretler çok sıkışık bir şekilde yazıldığından önerilen işaretlerin doğruluğu şüphelidir.

Belgenin Yorumu:

Aşşur-malik ve Dan-Aşşur dışında Ab-şalim adlı bir kadına hitaben Kura tarafından yazılmış mektubun nereden ve nereye gönderildiği bilinmemektedir. Her ne kadar belge Kaniş'te bulunmuş olsa da içeriğindeki ifadeler mektubun ilk adresinin burası olmadığına; bunun gönderilen asıl mektubun kopyası olduğuna işaret edebilir. Kura muhataplarına, eğer ellerinden geliyorsa, 10 *şeqel* gümüş masraf ederek, ismini belirtmediği bir kadın köleyi⁴ ve çocukları Tegarama ya da Hattum'a sevk etmelerini istemektedir. Tegarama'nın modern Gürün ile ilişkilendirilmek istenmesi⁵ ve Hattum'un, Kaniş'in doğusu ve kuzeyindeki bölgeye karşılık kullanılan bir coğrafi terim olarak değerlendirilmesi,⁶ söz konusu köle naklinin, Asur kervanlarının Fırat Nehri'ni geçtikleri merkez olan Hahhum'dan ya da bu merkeze yakın bir yerden yapıldığına işaret etmektedir. Çünkü mektubun yazarının "güvenliğin sıkı" ve "çıkışın uygun olmaması" durumunda kadın

² Klaas R. Veenhof, *Aspects of Old Assyrian Trade and its Terminologies*; Leiden, Studia et Documenta, Volume X, Brill, 1972, s. 124-128

³ Mogens T. Larsen, *Ancient Kanesh, A Merchant Colony in Bronze Age Anatolia*, New York: Cambridge University Press, 2015, 118.

⁴ "Kadın köle" anlamındaki *amtum* teriminin Asurlu tüccarların Anadolu'da evlendikleri ikinci eşleri için de kullanıldığı bilinmektedir. Burada *amtum* "kadın köle" olarak bahsi geçen kişinin, Kura'nın ikinci eşi ve belki de mektubun alıcıları arasındaki Bayan Ab-şalim olması ihtimal dâhilindedir.

⁵ Gojko Barjamovic, *A Historical Geography of Anatolia in the Old Assyrian Colony Period*: Copenhagen, Carsten Niebuhr Institute Publications 38, 2011, 131.

⁶ RGTC 4, 57; Barjamovic, *A Historical Geography*, 164.

köle için bir yıllık tahıl alınarak⁷ sevkiyatın geciktirilmesini istemesi, Hahhum şehrinin geçtikten sonra Kaniş'e giden ana güzergâhtan ayrılarak kaçakçılık için kullanılan ve Turhumit'e çıkan tali yolun, yani *harran sukunnim*'in⁸ kullanılacağına işaret etmektedir. Zira Kaniş'in kuzeyinde aranan bir bakır üretim merkezi olan Turhumit'in Hattum bölgesindeki şehirlerden biri olduğu da iddia edilmektedir.⁹ Bununla birlikte söz konusu kadın kölenin ve çocuğun niçin Kaniş'e değil de büyük olasılıkla kaçak yoldan Hattum bölgesine sevk edilmek istendiği açık değildir. Çünkü bildiğimiz kadarıyla köle alım-satımından da vergi alındığına dair metinlerde herhangi bir kayıt bulunmamaktadır.

Kura, mektubunun devamında, hizmetçilerin (*şuhārū*) Luhuzattiya'ya ulaşmalarını ve onların beraberlerinde getirdikleri başka bir kadın kölenin satılarak parasının Ab-şalim adlı kadına verilmesini istemektedir. Adı geçen kadının kim olduğunu ve mektubun taraflarıyla ilişkisini bilemiyoruz.¹⁰ Yün ve deri ticareti konusunda önemli bir merkez olan Luhuzattiya¹¹ şehrinin ise, Tegarama gibi, Hattum bölgesine giden yol üzerinde olduğu düşünülmektedir.¹² Bu durumda, hizmetçiler başka bir kadın köleyi Luhuzattiya'ya sevk edebiliyorken mektupta konu edilen kadın köleyi, bu şehre yakın bir yerde olduğu düşünülen Tegarama'ya niçin sevk edemedikleri sorusu akla gelmektedir. Belki de söz konusu endişe, kölenin vergilerden sakınmak için kaçak yoldan sevk edilmesinden değil, bizzat onun kimliğinden kaynaklanıyor olabilir.

Mektubunun sonunda Dan-Aşşur'a hitap eden Kura, onun kendisine verdiği, Anadolu ürünü olduğunu bildiğimiz iki parça *pirikannum* kumaşı

⁷ Muhtemelen kadın kölenin geçimi için bir yıllık tahıl depolanması, mektubun yazarı Kura'nın, kadın kölenin bulunduğu şehirde bir evi olduğuna ve kölenin bu evde ikamet ettiğine işaret etmektedir.

⁸ Larsen, *Ancient Kanesh*, 135, 158.

⁹ Barjamovic, *A Historical Geography*, 164.

¹⁰ Ab-şalim ismi ATHE 24/A: 6, B: 12'de Amur-İstar'ın kızı; I, 584: 15'te Aşşur-rēši'nin kızı; AKT 8, 300: 20, 22'de Ali-ahum'un karısı ve ICK 2, 156: 5'te Aşşur-lamassī'nin kız kardeşi olarak kayıtlıdır. AKT 6-d, 348: 28-29'da Ab-şalim'in ve mektubun diğer alıcılarından, Dan-Aşşur'un ortaklaşa bakırları olduğu kayıtlıdır.

¹¹ İrfan Albayrak, "The Toponym Balihum in the Kültepe Texts", *Altorientalische Forschungen* 35/1, (2008): 29, 31; Barjamovic *A Historical Geography*, 142.

¹² Barjamovic, *A Historical Geography*, 158. Genellikle modern Elbistan civarında aranan ve sonraki Hitit Döneminde daha çok Lu(hu)wasantiya ve Yeni Asur Döneminde Lusanda yazılışıyla karşılaşılan Luhuzattiya kenti hakkında detaylı bilgi için bkz. Barjamovic *A Historical Geography*, 133-142; Turgut Yiğit, "Eski Anadolu Kentlerinden Luhuzatia / Lawazantiya'nın Tarihi ve Lokalizasyonu Üzerine", *Bellefen* LXI, (1997): 1-14; Tolga Pelvanoğlu, "La(Hu)Wazantiya: Ticari ve Dini Bir Merkezin Tarihçesi ve Lokalizasyonu", *Archivum Anatolicum* 13/2, (2019): 145-172.

hakkında bilgi ya da talimat vermektedir. Ancak belgenin son satırındaki işaretler çok sıkışık şekilde yazıldığı için bu bilgi ya da talimatın ne olduğu okunamamaktadır.

Bu makalede tanıttığımız diğer belge oldukça hasarlı durumda ele geçmiştir ve 1992 yılı kazılarında bulunan ana arşivlerin dışında, farklı bir açmada bulunmuştur. Tablet özelliikle alt kenarı ve arka yüzünün büyük bir kısmı kırık durumdadır, bu nedenle içeriği tam olarak anlaşılammamaktadır. 1-887-92 müze envanter numaralı tablet krem renginde ve 5.2x5.2x1.7 ölçülerindedir.

Kt 92/k 1035

- Ö.y. 1 *a-na Í-ku-pí-a qí-bi₄-[ma]*
 2 *um-ma Ša-lim-a-hu-m[a]*
 3 *a-dí-i : ša Na-ni-[˘]ba[˘]-t[al[˘]]*
 4 *i-^dUTU^{si} a-na [˘]É[˘] H[u[˘]]*
 5 *e-ru-bu : DUMU Ha-nu-nu [˘]30[˘] [(x)]*
 6 *a-re-e ša GU₄.HĪ.A i-[na]*
 7 *e-ri-qí im-ší nu-ma-[˘]x[˘]-[*
 8 *[˘]na-áš[˘]-pè-er-ta-kà*
 9 *ša a-na KÙ.BABBAR ša áš-qú-[lu]*
 10 *[˘]ú-ša[˘]-áš-me-šu-ma u[m-ma]*
 A.k. [alt kenar kırık]
 A.y. 1' *[˘]x x[˘] [*
 2' *um-ma [˘]a[˘]-[na-ku-ma*
 3' *kà-sí-i[m[˘]*
 4' *dí-na-ma [*
 5' *lu ší-ma-[am[˘]*
 6' *wa-ar-ki [*
 7' *dí-na-ma lu [*
 8' *mì-ma ší-ma-[*
 9' *a-na šé-er [*
 10' *ša ub-lu-šu-n[i*
 11' *ba[˘]-áb-tám[˘] [˘]mì-ma[˘] [*
 12' *i-šu na-áš-pì-r[a[˘]-tim*
 Ü.k. 13' *[˘]lu[˘] -lá-pì-ta-ku-m[a[˘]*

- 14' KÙ.BABBAR *li-iš-qú-lu-^rku[?]-ma[?]* [(x)
 S.k. 15' *ú a-na-ku ha-ra-ni a-lá-a[k-ma*
 16' *iš-tí-šu a-za-ku*

Tercüme: ¹⁻²⁾ İkün-pīya'ya söyle! Şalim-ahhum şöyle (söyler): ³⁻⁷⁾ *Nanibatal* hakkında; H[u....]'nın evine girdiğim gün ... Hanunu'nun oğlu *arabalar*daki 30 parça sığır derisinden *sorumludur*. *Tazmin* [edeceğiz]. ⁷⁻¹⁰⁾ Benim ödediğim gümüş ile ilgili senin belgeni ona duyurdum ve [o] şöyle [dedi:] ^{1'-12')} [..... Ben] şöyle dedim: [...] *kase* [...] bana ver ve [.....] *İster bedeli* [...] sonra [...] bana ver ve *ister* [...] ticari malı [.....]'nın üzerine [...] ona taşıdığı(m) [.....] alacağı *bütün* [...] *mevcuttur*. Belgeleri senin için kaydedeyim ki gümüşü *sana ödesinler* ve ben yoluma gideceğim [ve] onunla (hesabımı) temizleyeceğim.

Açıklamalar:

St. 3: *Na-ni-^rba[?]-t[al[?]]*: Eski Asurca metinlerde *Nanibatal* ismi bildiğimiz kadarıyla beş yerde kayıtlıdır: PRAG I, 753: 4; Kt m/k 144: 16 (yayımlanmamış); Kt 87/k 146: 2 (yayımlanmamış); Kt 87/k 546: 1 (yayımlanmamış) ve Kt 88/k 963: 3. Bu beş belgede kayıtlı *Nanibatal* adı muhtemelen tek bir kişiye işaret etmemektedir. Bu isimdeki bir şahıs, Kaniş *kārumunun* elçilerine gönderdiği mektup Kt 88/k 963: 3'te *kārumun* elçilerinden birisi olarak kayıtlıdır.¹³

St. 6: *a-re-e ša* GU₄.HĪ.A: Bir düzine kadar Kültepe metninde kayıtlı *āru* terimine CAD A/II, 418a'da şüpheli olarak "post/deri" anlamı verilmiş ve kelimenin sadece Eski Asurca metinlerde geçtiği vurgulanmıştır. Metnimizde olduğu gibi, bu terim sadece üç belgede "sığır" (*a. ša alpim*/GU₄ "sığır derisi") olarak kaydedilmiş, başka hiçbir hayvan ile ilişkilendirilmemiştir. *āru* terimi sadece TPAK 1, 69: 1'de "yüksek kalite" sıfatı ile nitelendirilmiştir: 2 *a-re-e-en* SĪG₅-*tim* *watrūtīm* "yüksek kalitede 2 *āru* deri." Bu terim, henüz yayımlanmamış Kt 87/k 482: 15'te ise Kültepe belgelerinde daha sık geçen *maškum* "deri" kelimesiyle birlikte yazılmıştır: [x+]2 *maš-ku* 3 *a-ru* "[x+]2 *mašku* derisi, 3 *āru* derisi." Dolayısıyla, bu iki deri türü arasında, elde edildikleri hayvan bakımından bir fark söz konusu olduğu ve *āru* teriminin sığırdan elde edilen deriye işaret ettiği düşünülebilir.

¹³ *Nanibatal* hakkında detaylı bilgi için ayrıca bkz. İrfan Albayrak, "Kaniş Kārum'unun Bir Mektubu", *Archivum Anatolicum* 6, (2003): 5.

St. 7: e-ri-qi: Genellikle, bakır, kalay, kumaşlar, yün, tahıl ve odun gibi hacimli malların nakliyesinde kullanılan yük arabalarının (*eriqqum*)¹⁴ deri nakliyesinde de kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Belgenin Yorumu:

Belge Şalim-ahum tarafından İkün-pīya'ya gönderilmiş bir mektuptur. Her iki isim de Kültepe metinlerinde oldukça yaygındır, dolayısıyla baba adları verilmediği için şahısların kimlikleri bilinmemektedir. Mektubun, bildiğimiz kadarıyla sadece beş farklı Kültepe metninde kayıtlı Nanibatal adlı bir Asurlu ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Belgedeki ifadelerle göre, ismi okunamayan bir şahsın evine girilmiş ve Hanunu adlı bir şahsın oğlunun (belki de Nanibatal) arabalara yüklenmiş 30 parça kadar sığır derisinden sorumlu olduğu belirtilmiştir. Mektubun geri kalan kısımları çok hasarlıdır ve anlamlı bir konu bütünlüğü sağlanamamaktadır. Ancak mektubun yazarı Şalim-ahum'un muhtemel Nanibatal ile arasındaki bir mesele ya da hesaplaşma ile ilgili gelişmeler hakkında muhatabı İkün-pīya'ya bilgi verdiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Albayrak, İ., “Kaniş Kārum’unun Bir Mektubu”, *Archivum Anatolicum* 6, (2003): 1-9.
- Albayrak, İ., “The Toponym Balihum in the Kültepe Texts”, *Altorientalische Forschungen* 35/1, (2008): 28-35.
- Barjamovic, G., *A Historical Geography of Anatolia in the Old Assyrian Colony Period* (CNIP 38), Copenhagen, 2011.
- Bayram, S. - Çeçen, S. “Yeni Belgelerin Işığında Eski Anadolu’da Kölelik Müessesesi”, *Belleten C. LX*, S. 229, (1996): 579-604.
- De Ridder, J. J. “Slaves in Kārum Kaneş”, *IX. Uluslararası Hititoloji Kongresi Bildirileri, I. Cilt*, ed. Aygül Süel, Ankara, 2019: 203-210.
- Dercksen, J. G., *Old Assyrian Copper Trade in Anatolia*, PIHANS 75, Leiden/İstanbul: 1996.
- Gökçek, L. G. “The Use of Wagons (*eriqqum*) in Ancient Anatolia According to Texts from Kültepe”, *Zeitschrift für Assyriologie* 96, (2006): 185-199.
- Kılıç, Y.- Akkuş, S. “Çivi Yazılı Hukukta Köle Satış Bedelleri”, *F.Ü. Orta Doğu Araştırmaları Dergisi*, C.VI, S.2, (2010): 163-187.
- Larsen, M. T., *Ancient Kanesh, A Merchant Colony in Bronze Age Anatolia*, Cambridge University Press, NewYork: 2015.

¹⁴ Kültepe metinlerinde yük arabalarının kullanımı hakkında detaylı bilgi için bkz. Jan G. Dercksen, *Old Assyrian Copper Trade in Anatolia*, PIHANS 75, Leiden/İstanbul: 1996, 64-67; L. Gürkan Gökçek, “The Use of Wagons (*eriqqum*) in Ancient Anatolia According to Texts from Kültepe”, *Zeitschrift für Assyriologie* 96, (2006): 185-199.

- Pelvanoglu, T., "La(Hu)Wazantiya: Ticari ve Dini Bir Merkezin Tarihçesi ve Lokalizasyonu", *Archivum Anatolicum* 13/2, (2019): 145-172.
- Yiğit, T., "Eski Anadolu Kentlerinden Luhuzatia / Lawazantiya'nın Tarihi ve Lokalizasyonu Üzerine", *Belleten* LXI, (1997): 1-14.
- Veenhof, K. R., *Aspects of Old Assyrian Trade and its Terminologies*; *Studia et Documenta*, Volume X, Brill, Leiden, 1972.

KISALTMALAR

- AKT 6d Larsen, M. T., *Kültepe Tabletleri 6-d, The Archive of the Šalim-Aššur Family, Vol. 4, Texts Concerning Non-Family Members*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara: 2018.
- AKT 8 Veenhof, K. R., *Kültepe Tabletleri VIII, The Archive of Elamma, Son of Iddin-Suen, and his Family (Kt 91/k 285-568 and Kt 92/k 94-187)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara: 2017.
- ATHE Kienast, B., *Die altassyrischen Texte des orientalischen Seminars der Universität Heidelberg und der Sammlung Erlenmeyer*, Walter de Gruyter & Co., Berlin: 1960.
- CAD Chicago Assyrian Dictionary
- PRAG I Hecker K., Kryszat G., ve Matouš, L., *Kappadokische Keilschrifttafeln aus den Sammlungen der Karlsuniversität Prag I-II.*, Prag: 1998.
- ICK 2 Matouš, L., *Inscriptions cunéiformes de Kültepe*, vol. 2, Prag: 1962.
- RGTC 4 Kh. Nashef, *Die Orts-und Gewässerbanen der altassyrischen Zeit*, Dr. Ludwig Reichert Verlag, Wiesbaden: 1992.
- TPAK 1 Michel, C. ve Garelli, P., *Tablettes paléo-assyriennes de Kültepe I*, Institut Français D'études Anatoliennes Georges Dumezil İstanbul, Paris: 1997.
- VS 26 Veenhof, K. R. ve Klengel-Brand, E., *Altassyrische Tontafeln aus Kültepe. Texte und Siegelabrollungen*, Vorderasiatische Schriftdenkmaler der Staatlichen Museen zu Berlin, Heft 26, Gebr. Mann Verlag, Berlin: 1992.

Kt 92/k 1036

Ön Yüz

Arka Yüz

Alt Kenar

Üst Kenar

Sol Kenar

Kt 92/k 1035

Ön Yüz

Arka Yüz

Üst Kenar

Sol Kenar

